

АВТОРИТЕТНІСТЬ ТА ПОПУЛЯРНІСТЬ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ У ВАЄМОВІДНОСИНАХ ВІКІПЕДІЇ ТА ІНСТИТУЦІЙНИХ РЕПОЗИТАРІЇВ

17 вересня 2011 р.

м. Львів

© Г.Онисько, О.Шкодзінський

Електронізація інформаційних ресурсів дає змогу:

Накопичувати,
систематизувати
та організовувати
доступ до знань у
повнішій мірі ніж
би це відбувалося
на традиційних
носіях

Формалізувати
процес оцінки
обсягів, якості та
глибини поданих
матеріалів

Настає той час, коли інтелектуальний потенціал ВНЗ, країни чи нації буде мати кількісне значення, а на основі цього будуть формуватися рейтинги, популярність, а значить і попит на освітні послуги конкретного ВНЗ, і авторитет країни, і місце нації у світовій науковій та культурній спільноті

Розвиток Інтернету та поява технологій Web2.0 забезпечили

Технічні передумови для створення інформаційного контенту кожним користувачем, незалежно від місця його знаходження

Можливості доступу до іншомовних ресурсів завдяки потужним системам онлайнного перекладу публікацій, що знімає мовні бар'єри до доступу до авторитетних джерел у науково-освітній комунікації

Наскільки можна довіряти інформації з таких джерел?

Авторитетні (рецензовані) інформаційні електронні ресурси:

- Платні
- У вільному доступі – Відкритий доступ (Open Access)

Платні ресурси

Перелік платних баз даних авторитетних джерел в електронному вигляді, до яких мають доступ бібліотеки науково-освітніх закладів, зростає з кожним роком.

Проте комерційний підхід до організації доступу до таких ресурсів у певній мірі накладає обмеження на повноту та динаміку інформаційного забезпечення науково-освітнього процесу.

Але є альтернатива

Відкритий доступ

- електронні журнали відкритого доступу (нп. DOAJ Directory of Open Access Journals,);
- електронні книги у відкритому доступі (нп. видавництво відкритого доступу InTech, понад 350 книг);
- інституційні репозитарії відкритого доступу;
- відкриті освітні ресурси провідних університетів (Проект OpenCourseWare Масачусетського інституту технологій);

Інституційний репозитарій

Це електронний архів для накопичення та збереження електронних публікацій, забезпечення довготривалого повнотекстового та надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень певної установи.

Основне призначення інституційного репозитарію – накопичення, систематизація та зберігання інтелектуальних продуктів університетської спільноти, а також розміщення цих матеріалів у відкритому доступі за сталими WEB-адресами з метою поширення у середовищі світового науково-освітнього співтовариства

Популярні ресурси у відкритому доступі

Останнім часом вікі-технології (у т.ч. і Вікіпедія (www.wikipedia.org)) успішно використовуються навчальними закладами (і не тільки) для підтримання науково-освітнього процесу.

Наскільки можна довіряти інформації з таких джерел?

Відповідь:

*Настільки, наскільки повно
інформація популярного ресурсу
підтверджена посиланнями на
авторитетні джерела*

Спільні риси Вікіпедії та інституційних репозитаріїв:

- *відкритий доступ до публікацій* - безкоштовний, швидкий, постійний, повнотекстовий доступ в режимі он-лайн до науково-освітніх матеріалів, що забезпечується для будь-якого користувача Інтернету;
- *реалізація WEB-технологій 2.0* як засобу активного формування контенту – дозволяє кожному користувачу розміщувати публікації та співпрацювати;
- *акумуляція знань* – накопичення та збереження результатів наукової діяльності за певною ознакою: за автором, дисципліною, науковою школою, інституцією;

Спільні риси Вікіпедії та інституційних репозитаріїв:

- *високі вебометричні характеристики доступу до публікацій* - швидка індексація пошуковими машинами та гарвестерами;
- *уніфікація та стандартизація форматів зберігання даних, використання програмного забезпечення з відкритим кодом* - забезпечує живучість (наступність, крос-платформеність, мігрованість) ресурсу;
- *персоналізація робочого простору* – зручність інтерфейсу та відслідковування внеску користувача;
- *навігація по контенту на основі категоризації* – структурованість та логічне розміщення інформації;
- *кількісна оцінка обсягу інформації як індикатор рівня розвитку* – об'єктивне відображення результатів наукової діяльності.

Риси, що різнять інституційний репозитарій та вікі-ресурс :

Публікація у репозитарії	Вікі-ресурс
Збереження авторського права на кожну конкретну публікацію	Добровільна передача авторського права на використання та поширення спільноті проекту
Фіксація вмісту публікації на момент її здійснення	Динамічність вмісту публікації завдяки можливості редагування її будь-ким
Публікація є першоджерелом із підтвердженням пріоритету	Публікація не є першоджерелом в силу динамічності контенту
Постійне та тривале зберігання за конкретними url-адресами	Змінність контенту та посилання на нього

Риси, що різнять інституційний репозитарій та вікі-ресурс :

Репозитарій	Вікі-ресурс
Документ не підлягає редагуванню	Підтримка середовища колективної роботи над документом
Автор (автори) має право на висловлення власного бачення	При написанні і редагуванні статті варто прагнути до максимальної неупередженості, притримуватися нейтральної думки
Вільному обміну сприяє англomовний бібліографічний опис	Інформація має інтернаціональний характер завдяки інтервікі посиланням та вільному обміну між національними вікі-ресурсами

**Для успішної інформаційної підтримки
освітніх та наукових процесів
важливою є
*взаємодія цих двох потужних
ресурсів,*
яка полягає у поєднанні з
використанням сильних сторін
кожного ресурсу**

Публікації в інституційних репозитаріях є першоджерелами, а статті вікіпедійного змісту містять енциклопедичні знання, які інтерпретують, класифікують та посилаються на першоджерела

Завдяки своїй енциклопедичності вікі-ресурс стає путівником до наукової інформації, яка знаходиться в інституційних репозитаріях

Для вікі-статей посилення на публікації в інституційному репозитарії є підтвердженням достовірності, авторитетності викладеної інформації та фактором підвищення вебометричних та наукометричних показників, від яких у значній мірі залежать рейтингові оцінки науково-освітніх установ, наукових шкіл, вчених

www.webometrics.info показав підвищення рейтингу інституційного репозитарію ELARTU Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя:

- з 882 місця у 2010 році
- до 842 місця у липні 2011 року.

Дякую за увагу!

<http://elartu.tntu.edu.ua/>

<http://library.tntu.edu.ua/>

lib@tu.edu.ua